

Larraz, Blas , S.I.

**De magnificentia regalium aedium Academiae
Cervariensis gratulatio ad eandem academiam ob
absolutum perfectumque magnificentissimum eius
theatrum oratio habita / a P. Blasio Larraz ... e
Societate Iesu ... XV Cal. Novemb. an. MDCCLXII...**

Cervariae Lacetanorum : typis Academicis, apud
Antoniam Ibarra viduam, [ca. 1762].

Vol. encuadernado con 9 obras

Signatura: FEV-AV-M-01405 (05)

La obra reproducida forma parte de la colección de la Biblioteca del Banco de España y ha sido escaneada dentro de su proyecto de digitalización

<http://www.bde.es/bde/es/secciones/servicios/Profesionales/Biblioteca/Biblioteca.html>

Aviso legal

Se permite la utilización total o parcial de esta copia digital para fines sin ánimo de lucro siempre y cuando se cite la fuente

DE MAGNIFICENTIA

REGALIVM AEDIVM

ACADEMIAE CERVARIENSIS

GRATVLATIO

AD EAMDEM ACADEMIAM

OB ABSOLVTVM PERFECTVMQVE

MAGNIFICENTISSIMVM EIVS THEATRVM:

ORATIO HABITA

*A P. Blasio Larráz, Artium Magistro atque Doctore
Theologo e Societate Iesu, & Humaniorum Litte-
rarum Regio Professore Perpetuo,*

XV. CAL. NOVEMB. AN. M. DCC. LXII.

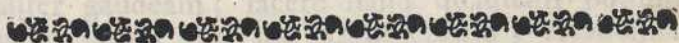
IN SOLLEMNI STVDIORVM INSTAVRATIONE,

RECENS INITO CANCELLARII MVNERE

A PERILLVSTRI D. D. D. FRANCISCO

FVERTES PIQVÉR:

TYPIS EXCVSA EX DECRETO ACADEMIAE.

CERVARIAE Lacetanorum: Typis Academicis,
apud Antoniam Ibarra viduam:

PRAESIDVM FACVLTAE,

DE MAGNIFICENTIA

REGALIVM AEDIVM

ACADEMIAE CERVARIENSIS

GRATVLTIO

AD EAMDEM ACADEMIAM

OB ABSOLVTVM PERFECTVMQVE

MAGNIFICENTISSIMVM EIVS THEATVM:

ORATIO HABITA

M. P. Blasse Laveré, Axiomata Mathematica apud Doctores
Theologos & Societate Ioh. & Hieronymum
venerunt Regis Professores-Propetores

XV. CAL. NOVEMB. A. M. DCC. XLII.

IN SOLLENNI STUDIOVALENTIARATIONE

RECENS INTO CANCELLARIJ MVNERE

A PERILLVSTRI D. D. D. FRANCISCO

EVERTES PIGYER:

TYPIIS EXCVSA EX DECRETIO ACADEMIAE

EXCERPTA

CERVARIAE LACRIMOSVM: Typis Academijs
apud Antonium Hertz viduam:

PRÆSEDVM FACVLTATE

MERSISTI aliquando tandem, Academia Cervariensis, ex miseris atque importunis illis temporarii theatri angustiis, quæ magnitudinem istam tuam capere haud quaquam poterant, atque imminuere quodammodo videbantur. Iam ipsa loci dignitas, atque amplitudo, ubi conspiciendam te præbes, tuæ ipsius dignitati, amplitudinique respondet. Iam nunc vere regalem te ostentas, vere a maximo Principe, vere a Philippo V. conditam Academiam. Quam quidem nobilitatem etiam si in ceteris omnibus semper alias præ te tuleris, tamen erat hoc ipso iniquius, quod non item insigni quadam theatri magnificentia præ te ferres. Sed videlicet huiusce rei culpa, si qua fuit, felicitatis tuæ fuit, & virtutis; quod celerius creveris dignitate, quam digna tantæ Academiæ sedes exædificari potuisset. Vt ut id fuerit, angustiarum illarum finem, sane quam optatissimum, hodiernus tandem dies iam attulit; & quemadmodum adhuc senatus istius gravitatem exiguis illis finibus circumscriptam, planeque oppressam, cernere sine indignatione quadam non poteram; sic te hodie quum in hac loci amplitudine atque splendore sedentem spectro, quin verè atque immortaliter gaudeam, facere haud quaquam possum. Aliud igitur ex me argumentum, Academia, hodierno die ne exspectes, quam ut quod oculis ex conspectu ipso haurio, quodque animo concipio gaudium, hoc in omnes dicendo effundam; tibi que gratuler quod eam aliquando sedem publicorum

corum agendorum conventum nacta sis, quæ ceteram maiestatem tuam sua etiam maiestate testetur, ac vero efficiat augustiorem.

Quamquam non hoc modo theatrum, in quo sumus, quodque hodie primum ingredimur, sed totas has ædes tuas, vere regales, quas ante annos duos & viginti ingressi sumus, debere tibi mihi videor in præsentia gratulari. Nam etsi in sollemni illa studiorum instauratione, quum splendidissimam hanc musarum regiam incolere incipiebamus, non defuerit orator præstantissimus, qui tam plausibilis gratulationis argumentum copiose posset eruditeque tractare: tamen prudens sciensque noluit, censuitque in id tempus differendum, quum ea, quæ rudis adhuc, nimisque indigesta moles tunc erat, maximam saltem partem exædificata iam esset, atque pæne perfecta (1). Id quod decori ratio postulare omnino etiam videbatur, ut nimirum de tuarum tibi ædium magnificentia gratulatio ne fieret, donec in magnifico item teatro a te posset exaudiri. Quæ quidem lætitia quum nobis diu multumque optantibus hodie denique obtingat; non video qui possim, quin ad illiusmodi gratulationis munus accingam me, quamvis impar; neque modo ob loci huius novitatem, quod initio dumtaxat aggrediebar, verum ob universi etiam Athenæi huius amplitudinem, & me excitem ad iusta gaudia, & ad eadem, quotquot tui sunt ordines, Academia, cunctos invitem.

Id vero quam ego ratione, coram tanta tantorum Doctorum eruditione, & sapientia, præstare
 oppor-

(1) Vide Prolusiones Philosophicas P. Matthæi Aymerich e Societate Iesu, Lib. II. Prolus. II. pag. 187.

5
opportunius potero, quam si magnificentiae natura, non quidem secundum vulgi opinionem, sed secundum veram philosophiam spectata, regale hoc scientiarum domicilium magnificum vere esse ostendero, & gloriosa magnifici appellatione sine controversia dignissimum? Neque enim in eo posita sunt dumtaxat magnificentiae rationes, quod vulgo plerique omnes arbitrantur, nimirum in ingentibus sumptibus, in pretiosa materia, in praclaris operibus, in reliqua, quae cerni oculis potest, aedificii magnitudine; quae tamen qualia hic, & quanta sint, nemo non videt. Sed alia sunt maiora, quae non oculis, sed cogitatione cernuntur, & quae nisi adsint, quantumvis sumptuosum fuerit pretiosumque, nequaquam iure dici magnificum quidpiam potest. Ac primo quidem nominis huius honor nulli dandus est rei, nisi eius, unde res profiscitur, claritudo atque dignitas, fuerint vel in primis insignes. Siquidem debet opus magnificum, ut ipsa eius appellatio nos monet, usquequaque esse magnum; quale numquam profecto foret, si quamvis cetera splendidum, auctoris tamen ignobilitate vilesceret. Itaque quae fuit Aegyptiacarum pyramidum, ut a Plinio quidem scribitur, laudatissima, eadem plane magnifica sapientum opinione non fuit. Erat enim non uti ceterae praclari alicuius Principis, sed illius Rhodopes opus, hoc est mulierculae unius, quae e serva meretrix, atque ex meretrice ditissima, superbum illud extruxerat, non tam magnitudinis suae, quam & suae, & multorum virorum principum ignominiae monumentum (2). Necessae est igitur ut qui ad magnificentiae

A 3

laudem

(2) Plinius Lib. XXXVI. Nat. Hist. Cap. XII. in fine.

laudem adspirat, non modo res magnas & excelsas, quod ait Tullius, cum animi ampla quadam & splendida propositione agitet, atque administret (3); verum præclarum etiam nomen habeat, quod quum operi inscripserit, videatur suo ipse operi magnitudinem addidisse. Neque iniuria Laconibus architectis Sauro atque Bathracho, qui Romæ intra Octaviæ porticus pulcherrima templa illa ædificarunt; quamquam spe sui inscribendi nominis, non insignis solum artificium, sed ingentes etiam sumptus contulissent; negata tamen a Romanis inscriptio est (4): intererat enim multum ad templorum illorum magnificentiam, utrum duorum Græcorum hominum industriæ & opibus, an vero augustæ ipsi Romani imperii maiestati tribuenda esse viderentur. Iam igitur, si auctoris dignitas, quum ex æquo respondent cetera, ad veræ magnificentiæ rationem tantum valet; ecquid umquam tam magnificum fuit alicubi, aut esse potuit, quod, quantum ad istiusmodi laudem spectat, huic nostro sapientiæ domicilio non anteponi dicam, sed ne cum eo conferri quidem possit? Siquidem a Regibus vere maximis conditum, erectum, perfectumque, & Philippi V. & Ferdinandi VI. & Caroli III. id est, trium Hispaniæ Regum, eorundemque, si qui umquam, clarissimorum, magnitudinem totam præ se fert, atque intuentium oculos augusta ipsorum maiestate percellit. An putas, Academia, qui tui visendæ studio huc accedunt, quum illam ædificii frontem, quum celsas angulorum turres, quum illustres aditus, quum amplissimas areas, quum

(3) Cicero de Invent. Lib. II. Cap. 54. editionis Oliveti.

(4) Plinius Lib. XXXVI. Cap. V. in fine.

quum longissimas ac pulcherrimas porticus, quum gymnasia, quum hoc theatrum, quum reliquas superioris ædificii partes vident, ea solum mirari eos, quæ vident? ac non potius, tantum tantorum Regum monumentum agnoscentes, eorundem imaginem versare animo, ac tacita quadam veneratione permoveri?

Quod si in hoc excitando monumento id dumtaxat spectassent potentissimi Principes, ut nominis sui memoriam perennem facerent; neque quidquam præterea de mortalium utilitate & commodis cogitassent; fuissent illi quidem in hoc magnifici imperitorum opinione: sed veram tamen, qualemque philosophia docet magnificentiam, neque omnibus iis sumptibus, quamvis ingentibus, neque tota hacce mole, quamvis in omnem partem regali, iidem essent consequuti. Valet enim hic, uti in aliis, Phædrinum illud, *Nisi utile est quod facimus, stulta est gloria* (5): quo nomine multa ex iis, quæ perinde ac magnificentia miracula prædicavit antiquitas, uti ab omni hominum utilitate abfuerunt, sic ab ipsis multum abfuit magnificentia, sapientum iudicio. Nam ut de insanis illis M. Scauri, & C. Curionis theatris in præsentia nihil dicam (6); ut nihil de immanibus illis thermis, non instar urbium solum, sed, quemadmodum Ammianus scribit, provinciarum in modum magnis (7): ut hæc, inquam, & quam plurima id genus, non tam veræ magnificentia miracula, quam falsæ ac simulatæ monstra & prodigia, silentio

A 4

pre-

(5) Phædrus Lib. III. Fab. XVII. in fine.
(6) Vide Plinium Lib. XXXVI. Cap. XV. in med.
(7) Vide Lipsium De Magnitudine Romana Lib. III. Cap. VIII.

premam: quid sibi tandem voluisse, aut quam denique virtutis umbram, quamvis vere alioqui magnificum, Caligulam sectatum esse existimabimus, quum, ut narrat Suetonius, Baiarum medium intervallum Puteolanas ad moles, trium millium & sexcentorum fere passuum, superbissimo ponte illo coniunxit? quæ tamen moles, postquam ipse, bi-duo continenti, per eam, triumphantis ritu, ultro citro commeavit, nunc phalerato equo, nunc curriculo biuigo famosorum equorum, & prætorianorum agmine comitante (8); diruenda continuo rursus fuit; quasi eo dumtaxat fine, ut destrueretur, immenso multorum hominum labore, atque incredibilibus sumptibus exstructa esset. Cuius quidem & similium operum gloriam quisquis stultam non dixerit, quare & a vera virtute, qualis magnificentia est, prorsus alienam; is utique, quid sit utile, quid non, nescire se plane fateatur. Non enim in inani aliqua, atque ab omni civium emolumento aliena, potentiæ Principis ostentatione immensam auri argentique vim recte sapienterque collocari facile prudens quisquam crediderit: sed potius magnificos appellabit Reges eos, qui sic opum potentiæque magnitudinem a se ostentandam esse existimarunt, ut & urbes aut provincias ornarent suas, & cum ornamentorum decore & maiestate beneficium aliquod publicum atque insigne coniungerent. Quod sane in Academica hac mole factum esse, uti vere facere possumus, sic quoque libenter nobis gratulari debemus. Quæ moles quum sit fortunatissimæ huius urbis, quin immo universæ

Cata-

(8) Suetonius in Caligula, Cap. 19. Vide etiam Lipsium De Magnitudine Romana Lib. III. Cap. I.

Cataloniæ pulcherrimum ornamentum; quum sit maximorum Principum potentiæ testimonium illustre, eorundemque præclaræ gloriæ amplissimum monumentum; est etiam optimarum artium emporium, scientiarum domicilium, arx sapientiæ, veritatis propugnaculum, nobilissimarum disciplinarum officina, clarissimorum Doctorum seminarium, & cuius multa atque eximia in reipub. commoda tamdiu, quamdiu ipsorum memoria Regum, a quibus aucta est aut condita, hoc est, in omne futurum tempus exstabit.

At enim, etiamsi hæc ita sint, atque regale hoc opus, quantum ad auctoris nobilitatem, & reipub. utilitates attinet, vere sit coram philosophia magnificum; quantum tamen ad ipsam ædificii magnitudinem, quantum ad materiam & artificium, quantum ad ornatum, quantum ad id omne, quod elegantia amat aut peritia, fortasse minus est aliquanto, quam pro conditoris nomine, augustum. Næ qui sic existimet, Academia, aut numquam nostram hanc musarum domum ingressus est, neque vidit; aut quid tandem sit magnificentia numquam satis intellexit. Est enim in ea quid præcipuum decori amor, atque operum ad proprium cuiusque finem accommodata quædam ratio. Quod adeo verum est, ut ea virtus a Græcis μεγαλοπρέπεια appelletur, hoc est, si sic loqui possumus, magnidecentia: ut qua in re quid deceat non spectetur, eadem, quantumvis magna, nequeat tamen a magnificentia proficisci. Nisi forte putemus Alexandrum illum Macedonem magnificum se se præbuisse, quum Peritæ & Bucephalo, hoc est cani & equo suis, quos in deliciis habuerat, cognomines urbes condidit ac dedica-

vit.

vit (9). Qui, quum non is esset, cui Samos, sed cui Stagira præceptorem dedissent; quum philosophiam non e Crotonis gymnasio, sed ex ipso Lycei magistro ac principe comparasset; haud quaquam id fecisse credendus est, quod Philippi parentis animum illas in belluas transmigrasse arbitraretur, neque tam ipsis, quam Regi patri, honorem illum detulisse. Itaque sumptuosus ea in re fuit; sed *μεγαλαπρεπείας* in ea laudem quidem profecto non meruit: propterea quod monumentorum illorum magnitudo ac nobilitas, contra omnem decori rationem, longe maiores erant, quam pro fine; neque poterant, sine insigni indecentiæ vitio, ad significandam in canem aut equum unum studiosam domini voluntatem adhiberi. Non igitur quanta fieri possit maxima magnitudo, sed omnino quæ deceat, quærenda in magnificis rebus est. Quare quum nostri Reges non hic aliquam urbem, quam longe lateque extenderent, non templum Deo opt. max. quod auro gemmisque distinguerent, non regium mausoleum, quod erigerent ex pretiosis marmoribus, non aulam Principum, quam exquisite ornarent, sed omnino scientiarum Academiam exædificandam susceperint; quumque hoc in genere tanta sit huius molis amplitudo atque dignitas, quantam, cum nostrates, tum exteri, quum primum vident, videre sine admiratione non possunt; ecquid iam erit, Academia, cur de tuarum ædium insigni quadam, & in omnem partem augusta magnificentia, & vere gratulari nobis non possimus, & iure etiam sapienterque gaudere? Præsertim quum ad huiusmodi gratulationes

(9) Plutarchus in Alexandro. Aulus Gellius Lib. V. Cap. II.

& gaudia ornatissimus theatri huius iucundissimusque conspectus vehementer nos excitet, accendatque. Quandoquidem tota ea, de qua diximus, quæque in universo ædificio splendet regalis magnificentia, in reliquis quidem partibus reliquarum Hispaniæ Academiarum magnificentiam facile superat, at in hac una a se ipsa sine controversia superatur. Primum enim iam ipse inferior aditus, per quem huc ascensuri ingredimur, geminæque illæ scalæ ad dextram & ad sinistram amplissimæ, illudque, in quod ambæ desinunt, tot circumquaque arcibus patens, ac se se explicans vestibulum, nescio quid magni atque regalis accedentibus spondent ac prænuntiant. Tum tota hæc moles longis porticibus imposita, supraque easdem porticus altissime consurgens, veluti totius Academici ædificiî corona est. Ad hæc interior ædificatio nihil non amplum, nihil non elegans, nihil non visu pulchrum, nihil non plenum dignitatis obiicit intuentibus. Nam cum aræ superficies in quatuordecim fere millia quadratorum palmorum protensa est, tum octonæ hæc columnæ e quadrato lapide, quæ totum hoc mediûm spatium dextra lævaque circumscribunt, dimidiatæque illæ, quæ e regione earundem in muris eminent, & visu ipsæ sunt pulcherrimæ, & visu etiam pulcherrimos totius concamerationis fornices quam pulcherrime sustentant. Accedit elegans fenestrarum ornatus, & medianorum prospectus: sed præcipue hæc, quæ longissime excurrit, novorum subselliorum nova forma, in quibus senatus tuus, Academia, veluti in tribunali quodam sublimis, & cancellis istis munitus, cum gravitatem ipse suam tuetur cum dignitate, tum vero reliquæ, quæ circum astat, frequen-

quentiæ reverentiam quamdam incutit sapientiæ tuæ. Quæ res omnes sic ceteram Academicarum ædium magnificentiam augent, sic hodiernum hunc atque primum in hoc theatrum ingressum omni ex parte iucundum lætumque efficiunt, ut mihi quidem videatur haud magni a nobis lætitia tanta empta esse tam diuturna tot annorum expectatione.

Atque ut gaudiis his tuis, Academia, maximus qui addi poterat cumulus ne deesset, opportunissime factum est, ut ad hunc novi theatri splendorem novi etiam Cancellarii splendor accederet, atque uno eodemque tempore & amplitudine loci crederes, & dignitatis. Quæ quidem opportunitas quanta spe quamque firma faustarum rerum augere debeat lætitiæ & cumulare tuam, quis non videt? Nam etiam si ad hunc usque diem clarissimos semper moderatores nacta fueras, quorum consiliis prudentiaque regereris; sed nullum tamen qui, priusquam ad id officii munus accederet, egregium iam alias specimen præbisset litterariæ alicuius reipub. bene sapienterque administrandæ; erantque eiusmodi, de quibus in magistratu hoc ineundo affirmare tibi liceret, non quidem moderatores optimos esse, sed sperari futuros. At hunc, quem recens excepisti, quique hodie splendidissimo hoc in teatro, universis tuis ordinibus gaudentibus atque plaudentibus, tibi præest, non iam speras futurum optimum, sed esse scis. Siquidem ille in inclyta Complutensi Academia multis litterariis stipendiis rite confectis, Doctoris Professorisque honoribus gloriose perfunctus, & in insigne illud Sancti Hildephonsi Collegium suffragiis omnibus cooptatus, demum id meruit, ut Collegio ipsi,

univer-

universaque Academiae regendis praeficeretur. Quam sane gravissimam praefecturam ea prudentia sapientiaque gessit, ut praeter illum, in quem Rector lege & more maiorum renuntiatus est annum, novo ipsi exemplo, propter eximia eius merita, decreto Regis, atque verbis amplissimis, provinciae illius administratio semel & iterum, atque adeo tertium, extra ordinem fuerit demandata. Hic vir igitur, in antiquissimo ac percelebri Athenaeo illo quasi natus & educatus, cuius in eodem egregie moderando probatissima iam diu est Principi sapientia & fides, hic est, inquam, qui ex Tarraconensi Canonico Scholarcha nunc Ilerdensis, rem denique nostram publicam suscipit gubernandam. Cuius ex latissimo adventu, Academia, cum his plausibus & gratulationibus paene coniuncto, non modo hodierno tuo in hoc theatrum ingressui voluptatis multum accedit, propter spem rerum optimarum, verum etiam opportunitas singularis; propterea quod si veteres loci angustiae magnitudinibus tuae continendae iam diu impares erant, quanto fuissent magis in posterum, postquam aucta, & cummulata honoribus tanti Praesidis, facta es maior quodammodo, longeque illustrior?

Nunc vero, quoniam locus hic, in quo sumus, quique nostrarum gratulationum causa, & pars magna fuit, non modo litterarium theatrum est, quod adhuc diximus, verum sanctissimum etiam templum, in quo Divinam Parentem in Mysterio suae purissimae conceptionis, tamquam Patronam Unicam veneramus; ea sane orationi meae pars restabat, ut hanc etiam religiosissimam laetitiam, quod Tutelari Divae tuae magnificum tandem templum crexeris dedicaverisque, ad extremum tibi,
Aca-

Academia, gratularer. Sed quum minime dubitem, quin pro eximio tuo, atque inflammato adversus Patronam tantam studio, multo tu potius gaudeas, multoque plausibilis ducas, quod eidem templum augustius, quam quod tibi theatrum amplius constructum sit; non posse mihi videor, sine quadam religionis ipsius tuæ ac pietatis iniuria, velle isto te nomine ad iusta gaudia dicendo adhortandoque excitare. Itaque nihil iam est reliquum, nisi ut ad te, huiusce templi universæque Academiae Diva Præses, nostra se se vertat oratio, & quæ prima coram sanctissimis istis aris habita est, tota in ipsis, atque in te conquiescat. Tu quidem adhuc ex temporario illo templo stabile nobis semper præsidium ac præsentissimum præbisti: nunc in novo hoc constituta, longe sane augustiori, teque minus indigno, perge, qua materna es clementia, nostras nobis res omnes, atque in omne futurum tempus fortunare. Et primum Academiae tuæ vota, quæcumque illa hoc in templo, & quodcumque fundet, sive pro salute & incolumitate nostrorum Principum, sive pro eorundem victoriis, & faustis rebus, sive pro quibusvis optatis aliis, hæc tu benigne suscipe, his tu clementer annue, potentiissima. Deinde magnificentissimam hanc scientiarum domum, cui ex Hispanorum Regum nobilitate, multisque ac maximis in rempublicam commodis, iam ipsi per se magnæ atque splendidæ, magnificentiæ tantum accedit, diu firmam stabilemque conserva, ut neque imbrium umquam edacitate, neque ventorum impotentia, neque innumerabili annorum serie, neque bellorum impetu, neque ulla alicuius iniuria, aut invidia diruatur. Tum ingressus hodiernus in hoc theatrum, ubi ad spem firmam incolumi-

tatis

tatis perpetuæ tua in posterum habitura est imago, fac ut felix faustusque nobis fiet; ut quæcumque hic habebuntur litterariæ concertationes, sint tuendæ armandæque religioni, amplificandoque veritatis imperio, salutares; ut quicumque hic Doctores creabuntur, sint in Athenæi gloriam, & Christianæ utilitatem reipublicæ; ut quicumque hic Professores novis honoribus augebuntur, eisdem diu incolumes florentesque frui possint. Demum id effice, ut rei nostræ publicæ administratio, a novo atque dignissimo Academiae Præsidi, ad cumulandam hodiernæ gratulationis lætitiâ, recens suscepta, sub tuis sit auspicijs felicissima.

tatis perpetua tua in posterum habiturus est
 magis, ac in illis rebus nobis factis; ut que
 eamque hic habebantur hinc concertationes
 fueruntque amandae religioni, amplificatione
 veritas imperio, salutis, ac quibusque hic
 Doctores creabantur, sine in Aethera gloriam, &
 Christiana utilitatem respiciunt; ut quibusque hic
 Praefatos novis rebusque amandantur, eadem
 diu incoluntur honoribusque sui possunt. Denique
 id officio, ut rei nostre quibusque administratione,
 a novo atque dignissimo Accusatoris Praefato, ad
 amandandam hodieque gratulationem accedant,
 tecum suscipere, sub tuis sit auspiciis
 eius felicissima.

(The text in this section is extremely faint and largely illegible due to fading and bleed-through from the reverse side of the page. It appears to be a continuation of the Latin text from the top section.)